

Sisäministeriö

PL 26
00023 Valtioneuvosto
hare@intermin.fi
maahanmuutto-osasto@intermin.fi

Viite: Lausuntopyyntö 27.1.2016, SMDno-2015-1539, SMO49:00/2015

Asia: Etnisten suhteiden ja kansainvälisen muuttoliikkeen tutkimuksen seura ETMU ry:n lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle ulkomaalaislain muuttamisesta

Etmu ry:n lausunto

Lakimuutoksen tavoite on rajoittaa kansainvälisen suojelun perusteella Suomessa oleskelevien mahdollisuutta perheenyhdistämiseen ja tätä kautta heikentää Suomen houkuttelevuutta. Lisäksi tavoite on vaikeuttaa kolmansien maiden kansalaisten kanssa naimisiin menevien henkilöiden perheenyhdistämistä.

ETMU ry haluaa tuoda esille huolensa uudistuksista, jotka toteutuessaan heikentäisivät kotoutumisen edellytyksiä, asettaisivat suomalaiset perheet keskenään eri asemaan varallisuuden perusteella ja rikkoisivat erityisesti lasten oikeutta perhe-elämään ja vanhempiinsa. Lisäksi perheenyhdistämisen ehtoihin tehtiin merkittäviä tiukennuksia jo vuonna 2012, eikä näiden muutosten vaikutuksia ole vielä arvioitu.

Luonnoksessa esitetty toimeentulo vaatimuksen ulottaminen kansainvälisen tai tilapäisen suojelun nojalla oleskeleviin heikentäisi entisestään näiden henkilöiden asemaa ja mahdollisuutta perhe-elämään. Elämäntilanteen vakiinnuttaminen ja työpaikan saaminen Suomessa saattaa kestää hyvin pitkään. Suurella osalla turvapaikanhakijoina saapuneista ei nykyisinkään ole mahdollisuutta perheenyhdistämiseen siihen liittyvien vaativien ja kalliiden hallinnollisten ehtojen takia.

Lakiesityksessä kansainvälistä suojelua saaville taataan vain EU:n perheenyhdistämisdirektiivin vaatima lyhyin mahdollinen kolmen kuukauden määräaika, jonka kuluessa turvapaikan saanut kolmannen maan kansalaisen tai kiintiöpakolaisen perheenjäsen voi tehdä perhesideperustaisen oleskelulupahakemuksen ilman toimeentuloedellytystä. Lyhyt aikaraja estää todennäköisesti juuri kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien kansainvälistä suojelua saavien perheenjäseniä tekemästä hakemuksia. Suurimmassa hädässä olevat perheenjäsenet asuvat tyypillisesti kriisimaissa, joissa hakemuksen jättäminen Suomen lähetystöön vaatii matkustamista toiseen maahan. Matkustamiseen tarvittavien passin, viisumin ja matkalipun sekä hakemukseen vaadittujen käännettyjen asiakirjojen hankkiminen on useissa tapauksissa mahdotonta kolmen kuukauden aikarajan sisällä.

Hallitus on esittänyt huolensa konfliktialueille jäävien naisten ja lasten turvallisuudesta ja mahdollisuudesta saapua Suomeen. Perheenyhdistäminen on monille ainoa turvallinen keino saapua Suomeen.

Jos ehtoja tiukennetaan, on todennäköistä että muutos ajaa naisia ja lapsia vaarallisille reiteille Väli-meren yli, hyödyttäen suoraan ihmissalakuljettajia.

Kansainvälisen suojelun perusteella Suomessa oleskelevien henkilöiden hakemukset muodostavat vähemmistön kaikista perhesiteeseen perustuvista oleskelulupahakemuksista. Näin ollen haluttu pelotevaikutus jäänee vähäiseksi. Tiukennukset kohdistuisivatkin pääasiassa Suomessa muilla perusteilla oleskeleviin ja mahdollisesti kansalaisuuden saaneisiin maahanmuuttajiin, kuten myös valtaväestöön kuuluviin Suomen kansalaisiin. Seuraukset näille ryhmille olisivat monissa tapauksissa vakavia.

ETMU ry:n näkemyksen mukaan tulorajojen nostamisen niitä pitäisi kohtuullistaa kaikkien osalta. Työllistyminen ei aina riitä toimeentulo vaatimuksen täyttymiseen, sillä korkeat tulorajat estävät jo nykyisellään esimerkiksi yrityksiin suoraan rekrytoitujen ulkomaisten työntekijöiden mahdollisuuden saada perheensä Suomeen. Tämä johtaa esimerkiksi tilanteeseen, jossa Suomessa sairaita ja vanhuk- sia hoitava sairaanhoitaja joutuu elämään eri maassa kuin puolisonsa ja lapsensa (Vaittinen & Näre 2014). Myös pienituloisissa ammateissa työskentelevien mahdollisuus perheenyhdistämiseen on jo nyt vaikeaa ja vaikeutuu entisestään. Tilanne on sekä inhimilliseltä että kotoutumisen kannalta kestä- mätön.

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta tulorajat asettavat perheet keskenään eriarvoiseen asemaan, jolloin oikeus perhe-elämän toteutuu vain hyvätuloisten kohdalla.

Lakimuutoksen tavoite on myös kannustaa maahanmuuttajia ottamaan vastuuta toimeentulostaan. Tutkimuksessa ei kuitenkaan ole näyttöä maahanmuuttajien haluttomuudesta löytää ja vastaanottaa työtä. Päinvastoin, työmarkkinoiden voimakas etninen segmentoituminen ja maahanmuuttajien kes- kittyminen pienipalkkaisiin työntekijäammatteihin kertoo, että maahan muuttaneet ovat halukkaita ottamaan vastaan myös pienipalkkaista työtä, silloinkin kun se ei vastaa koulutustasoa. (Nieminen ym. 2015.)

Viitteet

Nieminen, Tarja & Sutela Hanna & Hannula, Ulla (2015) Ulkomaista syntyperää olevien työ ja hy- vinvointi suomessa 2014. Helsinki: Tilastokeskus

Vaittinen, Tiina & Näre, Lena (2014) Ihmisoikeusnäkökulma työperustaiseen muuttoon: Filippii- niläiset hoitajat ja siivooja Suomessa. Teoksessa Eija Niskanen (toim.) Ihmisoikeudet Aasiassa. Helsinki: Into-kustannus.

Lotta Haikkola	puheenjohtaja
Karin Creutz,	hallituksen varajäsen
Mervi Kaukko	hallituksen jäsen
Miika Tervonen	hallituksen varajäsen